

Riigikogu õiguskomisjoni istungi protokoll nr 77

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 06. mai 2025

Algus 14.00, lõpp 15.01

Juhataja: Madis Timpson (esimees)

Protokollija: Selenä Eenmaa (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Andre Hanimägi, Anti Haugas, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Valdo Randpere, Stig Rästa, Vilja Toomast

Komisjoni ametnikud: Raini Laide (nõunik-sekretariaadijuhataja), Linnar Liivamägi (nõunik)

Puudusid: Jaanus Karilaid, Heljo Pikhof, Priit Sibul ja Varro Vooglaid

Kutsutud: taristuminister Kuldar Leis, ministri nõunik Erko Siitan ja ministeeriumi lennundusosakonna juhataja Taivo Linnamägi (1. päevakorrapunkt); kollektiivse pöördumise algatajate esindajad Georg Villenberg, Mark Jefimov ja Dmitriy Fadin, Justiits- ja Digiministeeriumi karistusõiguse ja menetluse talituse nõunik Anna Leena Neering, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna juhataja Pille Tammemägi ja ministeeriumi õigusnõunik Katrin Tuula, Siseministeeriumi õigusnõunik Marju Aibast, PPA arendusosakonna arendusekspert Ly Kallas (2. päevakorrapunkt); Riigikogu avalike suhete osakonna pressinõunik Merilin Kruuse

Päevakord:

1. Vabariigi Valitsuse algatatud õhusõiduki pardal toimepandud õigusrikkumisi ja teatavaid teisi tegusid käsitleva konventsiooni muutmise protokolliga ühinemise seaduse eelnõu (587 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
2. Kollektiivne pöördumine "Nõuame loomapiinajatele karmimat karistust!" arutelu
3. Info ja muud küsimused

1. Vabariigi Valitsuse algatatud õhusõiduki pardal toimepandud õigusrikkumisi ja teatavaid teisi tegusid käsitleva konventsiooni muutmise protokolliga ühinemise seaduse eelnõu (587 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Kuldar Leis sõnas sissejuhatuseks, et Eesti on praegu üks väheseid Euroopa Liidu riike, kes ei ole veel selle Montreali 2014 protokolliga ühinenud. Samal ajal kui õhusõiduki pardal aset leidvate rikkumiste arv on aasta-aastalt suurenenud ning kehtiv seadusandlus ei ole piisav, et rikkujaid vastutusele võtta.

Taivo Linnamägi tegi ettekande, tutvustades lähemalt Montreali protokollu sisu ja eelnõu eesmärke ning mis selle protokolliga ühinemisel meil muutub (*Lisa 1*).

Valdo Randpere palus täpsustada vahemaandumiste osa ehk kas protokolliga ühinemata ei ole korda rikkuva reisija korral võimalik lennureisi lõpetada sihtkohas, vaid tuleb vahemaandumine teha.

Taivo Linnamägi selgitas, et vahemaandumise otsustab alati lennuki kapten, kui see on lennuohutuse vaatest vajalik. Hetkel on aga olukord selline, et kui korda rikkuv reisija eemaldatakse pardalt ja antakse üle sihtkoha ametivõimudele, kuid neil ei ole pädevust selle reisija üle, kuna reisija on kolmanda riigi kodanik ja mh ei ole see riik liitunud Montreali protokolliga, siis ei ole ametivõimudel muud teha, kui anda lihtsalt sõrmeviibutus. Protokolliga ühinedes on võimalik selliseid olukordasid tõhusamalt lahendada. Näiteks, kui lennatakse Hispaaniasse, kes on samuti Montreali protokolliga liitunud, siis on võimalik pardal korda rikkunud reisija anda sihtkohas üle kohalikele ametivõimudele, kellel on õigus alustada menetlust ning rikkujale kohaldub sel juhul sihtkohta riigi õigus.

Madis Timpson palus tuua näiteid, millised need juhtumid praktikas on.

Taivo Linnamägi vastas, et tavaliselt on juhtumid seotud alkoholi liigtarvitamisega, millega võivad kaasneda ka ründed salongipersonali või kaasreisijate vastu. Samuti on esinenud suitsetamist õhusõiduki pardal, mis on väga ohtlik ning teisi väiksemaid tegevusi, mis siiski mõjutavad lennuohutust, nt lõhutakse õhusõiduki osi.

Madis Timpson uuris, mitu juhtumit oli eelmisel aastal Eesti kohta.

Taivo Linnamägi vastas, et 2024. aasta kohta oli Eesti kodanikega juhtumeid kohaldamisalas 41. Kokku oli juhtumeid möödunud aastal 132.

Andre Hanimägi palus täpsustada, et kui Eesti ei ühine selle protokolliga, siis kas seeläbi ei ole sihtriigis Eesti kodanikust korda rikkuva reisija puhul võimalik menetlust alustada.

Taivo Linnamägi selgitas, et kohaldamisala on eeskätt seotud õhusõiduki riikkondsusega ehk kus registris on õhusõiduk registreeritud. Nii, nagu ka laevad on eksterritoriaalsed ehk alluvad selle riigi seadustele, kus nad registreeritud on, mitte asukohariigi. T. Linnamägi märkis, et siin omab aga rolli ka korda rikkuva reisija kodakondsus ning sihtriik. Montreali protokoll likvideerib need õiguslüngad, mille tõttu korda rikkuvad reisijad valdavalt pääsevad, kuna sihtriigi ametivõimudel puudub pädevus ajada nn näpuga järke, millise riigi õhusõidukiga on tegu, mis kodakondsusega on korda rikkunud reisija jne. Arvestades ka seda, et sihtriiki toimuv lend võib olla vahemaandumistega. T. Linnamägi rõhutas, et see segadus kaob protokolliga ühinemisel ära ning jääb üks konkreetne alluvus ehk rikkumise menetlemise pädevus on sellel riigil, kus korda rikkuv reisija maandub.

Valdo Randpere palus täpsustada, miks on esialgse Montreali protokollini hoopis osoonikihti kahandavate ainete protokoll, mitte seotud lennundusega ning kuidas neid eristada.

Taivo Linnamägi selgitas, et Montreali protokollid on väga populaarsed eriti just keskkonna ja kliima valdkonnas ning ongi konventsioonide pealkirjade järgi eristatavad. On olemas mainitud osoonikihiga seotud protokoll ning veel üks keskkonna valdkonna protokoll.

Käesoleva eelnõuga ühinetakse aga konkreetselt Montreali 2014 protokolliga, mis on muudatustega vastu võetud 2014. aastal Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni juhtimisel.

Valdo Randpere märkis, et ka täna on võimalik reisijat üldse mitte õhusõiduki pardale lubada, kui on kahtlus, et inimene on nt alkoholi liigtarvitanud. Seda olenemata sellest, kas on Montreali protokolliga ühinetud või mitte.

Taivo Linnamägi selgitas, et Montreali protokoll defineerib ära selle, mis hetkest lend algab. Protokoll järgi algab lend õhusõiduki kõigi välisuste sulgemisest. Seega, kui enne seda tuvastatakse, et reisija võib olla teistele inimestele või lennuohutuse vaatest ohtlik, siis on tõesti õigus inimest õhusõiduki pardale üldse mitte lubada. Sellisel juhul on see aga juba lennujaamas lennuettevõtte esindaja otsustus, mitte õhusõiduki salongipersonali.

Valdo Randpere uuris protokolliga ühinemise seost korrarikkumiste statistikaga ehk kas nt nende 2024. aasta kohta toodud 132 juhtumi puhul oleksid need inimesed pigem jätnud korrarikkumised tegemata, kui nad oleksid teadnud, et riik on ühinenud Montreali protokolliga.

Taivo Linnamägi märkis, et Euroopa Lennundusohutusamet on järjest enam sellele küsimusele juhtinud tähelepanu ning lennuettevõtetega koostöös korraldatakse kord aastas kampaania, mille raames viidatakse nt lennujaama ekraanidel, lennupiletitel jne Montreali protokollile ja selle sisule, et näidata korrarikkumistele järgnevat vastutust. T. Linnamägi mõõnis, et on raske hinnata, kas need isikud oleksid jätnud korrarikkumised tegemata, kui oleksid sellest teadlikud, kuid loodetavasti on see tulevikus praktikas järjest enam nii.

Madis Timpson tänas ettekande eest ning tegi komisjonile ettepanekud menetluslike otsuste osas.

Otsustati:

- 1.1.** Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 14.05.2025 (konsensus: Andre Hanimägi, Anti Haugas, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Valdo Randpere, Stig Rästa, Madis Timpson, Vilja Toomast).
- 1.2.** Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (konsensus: Andre Hanimägi, Anti Haugas, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Valdo Randpere, Stig Rästa, Madis Timpson, Vilja Toomast).
- 1.3.** Teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 10 tööpäeva (konsensus: Andre Hanimägi, Anti Haugas, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Valdo Randpere, Stig Rästa, Madis Timpson, Vilja Toomast).
- 1.4.** Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Valdo Randpere (konsensus: Andre Hanimägi, Anti Haugas, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Valdo Randpere, Stig Rästa, Madis Timpson, Vilja Toomast).

2. Kollektiivne pöördumine "Nõuame loomapiinajatele karmimat karistust!" arutelu

Madis Timpson tutvustas kutsutud külalisi ning kollektiivse pöördumise menetluskorda. Esimees sõnas, et täna on eesmärk kuulata ära pöördumise algatajate esindajate mure ning pidada arutelu, kuid otsuseid täna veel vastu ei võeta, vaid edasise menetluse käigus.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart kommenteeris, et ei näe põhjust, miks ei võiks juba täna teha menetluslikke otsuseid, selle asemel et venitada otsuse tegemisega lubatud tähtajani. Ta märkis, et samamoodi tehti ka zoofiilia keelustamist taotleva pöördumisega, mis saadeti Vabariigi Valitsusele seisukoha kujundamiseks ja selle teemaga lubati tegeleda, kuid ei ole seni veel kuskile jõudnud. A. Kovalenko-Kõlvart sõnas, et teeb tõenäoliselt peale arutelu ärakuulamist menetlusliku otsuse osas ettepaneku algatada pöördumisele vastava sisuga eelnõu.

Mark Jefimov sõnas, et pöördumine on Eesti Keskerakonna Noortekogu algatus ning tutvustas lähemalt kollektiivse pöördumise ajendit, sisu ja eesmäärke (*Lisa 2*). Ta märkis, et algatajad said mh palju tagasisidet tavakodanikelt, kellest paljud ei olnud isegi teadlikud, et kehtivad karistused ei ole looma julma kohtlemise eest piisavad. Kollektiivse pöördumisega nõutakse karmimat karistust loomade julma kohtlemise eest.

Georg Villenberg tutvustas lähemalt muudatusettepanekut, mida soovitakse kehtivas karistusseadustikus looma julma kohtlemise paragrahvi puhul näha (*Lisa 2*).

Madis Timpson andis seejärel kommenteerimiseks sõna ministeeriumite esindajatele.

Pille Tammemägi sõnas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt, et praegu juba ollakse üle vaatamas loomakaitseaduse karistusi. Hiljuti oli koostamisel ka loomakaitse väljatöötamiskavatsus (VTK), mille raames käsitleti erinevaid tõstatatud küsimusi, sh zoofiilia keelustamisega seotud küsimust. VTK tulemusel valmiv eelnõu on seega ettevalmistamisel ja peaks esialgse plaani järgi jõudma eelnõude infosüsteemi kooskõlastamisele käesoleva aasta lõpuks.

P. Tammemägi selgitas, et nende karistuste ülevaatamise käigus nähti üldist vajadust tõsta väärtegade karistusi, kuid karistusseadustiku muutmist ja kriminaalkorras karistamist selle VTK raames veel ei analüüsitud. Samas on selles osas vaadatud üle naaberriikide praktikat ja üldist kohtupraktikat ning jõutud sarnasele järeldusele, et üheaastane vanglakaristus looma julma kohtlemise eest on jäänud ebapiisavaks, arvestades üldist karistuste iseloomu ka võrdluses teiste riikidega. P. Tammemägi märkis eelnevast lähtuvalt, et ministeeriumil ei ole sellest tulenevalt sisulist vastupidist arvamust selles osas, et tõsta karistus kaheaastase vangistuse peale ning põhimõtteline valmisolek seda muudatust kaaluda on olemas.

Anna Leena Neering sõnas Justiitsministeeriumi poolt, et selle pöördumise ettepanekud on võimalik jagada kaheks. Esiteks, taotletakse tõsta juba olemasoleva kuriteokoosseisu karistusmäära ülempiiri üheaastaselt vangistuselt kaheaastasele. Seda ettepanekut on ministeerium valmis kaaluma ja põhimõtteliselt nõus, et üheaastane vangistus võib olla ebapiisav, eriti just korduvate rikkumiste ja eriti julmal viisil loomade väärkohtlemise puhul. Teiseks taotletakse looma julma kohtlemise paragrahvi juurde uue lõike loomist, millega nähakse ette kolmeaastane vangistus juhul, kui looma koheldakse julmalt korduvalt või selle teoga põhjustatakse looma surm. Sellisel kujul ettepanekut ministeerium ei toeta, kuna on oluline vaadata karistusseadustiku kuriteokoosseise tervikuna. A. L. Neering tõi siinkohal võrdluseks karistusseadustiku § 121, mille järgi karistatakse teisele isikule valu tekitava kehalise väärkohtlemise eest rahalise karistuse või kuni üheaastase vangistusega. Tuleb märkida, et olenevalt individuaalsest moraaltunnetusest võivad need teod olla inimeste ja loomade puhul võrdväärased, kuid üldjuhul nähakse õigusruumis siiski isikute väärkohtlemist raskema kuriteona. Seetõttu ei näe ministeerium siin loogilist põhjendust määrata selle teo eest karistusele kolmeaastane ülempiir, kuna see ei oleks kooskõlas teiste karistusseadustiku kuriteokoosseisudega.

A. L. Neering tõi esile, et ka kehtiva seaduse raamides on võimalik loomade julma kohtlemise

eest õiglasemaid karistusi määrata muutes selles osas karistuspraktikat. Kui vaadata viie aasta jooksul jõustunud kohtuotsuseid selle kuriteokoosseisu osas, siis on neid kokku 18 ning valdav osa neist on lahendatud lihtmenetluse käigus, mis tähendab, et lühimenetluse reeglite kohaselt vähendatakse isikule mõistetud karistust ühe kolmandiku võrra ehk keskmine karistus nendel juhtumitel on kuus kuud tingimisi vangistust ühe- kuni pooleteistaastase katseajaga. Vajadusel saaks aga looma väga julma väärkohtlemise eest rakendada ka praegu kehtiva seaduse kohaselt rakendada nn šokivangistust ehk üks kuu vangistust, millest ülejäänud läheks tingimisi kandmisele samasuguste katseaja tingimustega.

A. L. Neering märkis, et juba selline karistuspraktika muutus muudaks olukorda õiglasemaks, mistõttu kolmeaastase vangistuse ettepanekut ministeerium hetkel kindlasti ei toeta. Lisaks oleks võimalik rohkem rakendada lisakaristusi nagu loomapidamise keeld. Arvestades, et eeltoodud 18-st juhtumist rakendati ainult ühe juhtumi korral lisakaristusena loomapidamise keeldu. Ta lisas veel korduvate rikkumiste eest eraldi karistuste sätestamise osas, et viie aasta statistikast ei nähtu ühtegi isikut, kes oleks sama rikkumise pannud toime mitu korda.

Ly Kallas sõnas Politsei- ja Piirivalveameti poolt, et kui vaadata 2020. aastast toimunud looma väärkohtlemisega seotud juhtumeid, siis on korduvaid juhtumeid tõesti väga vähe ning isegi nende isikute puhul, kes on juba väärteokorras karistatud. Seega kriminaalkorras karistamiseni üldjuhul ei jõuta. Suuremad rikkumised on seotud pigem vale loomapidamisega kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse järgi. Loomakaitseseaduse järgi esineb rikkumisi vähem, kuid menetletakse nt erinevaid hammustamise juhtumeid. Enamus juhtumitest, mida on § 264 alusel menetletud on surmaga lõppenud juhtumid, teisi juhtumeid on üksikuid.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart kommenteeris, et on hea kuulda, et Regionaal- ja Põllumajandusministeerium liigub edasi uuendatud loomakaitseseadusega. Ta uuris, et kui ministeerium põhimõtteliselt toetab seda ettepanekut karistusseadustikku täiendada kaheaastase vangistuse muudatusega, siis kas see kajastub ka VTK alusel ettevalmistatavas eelnõus ning kas ministeerium toetab ka pöördumises esitatud ettepanekut lisada looma julma kohtlemise paragrahvi juurde see lisalõige, mis puudutab korduvaid rikkumisi.

A. Kovalenko-Kõlvart märkis veel eelnevaga seoses, et tema hinnangul ei ole kohane justiitsministeeriumi toodud paralleel inimeste väärkohtlemisega selle lisalõike mitte toetamise põhjendusena, kuna looma julma kohtlemise paragrahvi lisalõike puhul ei räägita loomade väärkohtlemisest, vaid julmast kohtlemisest, mis on põhjustanud looma surma. Ta küsis justiitsministeeriumi esindaja käest, kas olemasoleva seaduse puhul nähakse peamist probleemi seega olemasolevate seaduse sätete proportsionaalses jõustamises ja rakendamises, mitte olemasolevate karistusmehhanismide piisavuses.

Pille Tammemägi selgitas, et ettevalmistatav eelnõu põhineb juba kooskõlastamise läbinud VTK-l, mille raames karistusseadustiku muutmise analüüsi ega ettepanekuid ei kaalutud. See eelnõu sisaldab loomakaitseseaduses olevate karistuste tõstmist. P. Tammemägi märkis, et karistusseadustiku karistuste sel viisil muutmise teema on ministeeriumi laual uus, kuid nagu mainitud on nad põhimõtteliselt valmis ettepanekuid kaaluma. Sel juhul vajab teema aga täpsemat analüüsi, kuna vastav eelnõu peaks tuginema eelkõige põhjalikule analüüsile mõjude osas. Koostöös Justiitsministeeriumi ja Siseministeeriumiga ollakse valmis selles protsessis osalema.

Anna Leena Neering vastas, et Justiitsministeerium ei toeta teist lisalõike ettepanekut peamiselt seetõttu, et olemasoleva seaduse raames on samuti võimalik olukorda suuresti parandada. Teiseks tuleb märkida, et eesmärk ei ole panna õigusrikkujaid kolmeks aastaks kinnisesse vanglasse istuma, kuna antud juhul ei muudaks see ka loomade heaolu paremaks. A. L. Neering märkis, et laiema karistuspoliitika vaates ei ole eesmärk tõsta karistuste ülemmäärasid ilma süsteemi terviklikult üle vaatamata. Ta selgitas, et see oli vaid üks näide, et inimeste kehalise väärkohtlemise eest on võrdluses määratud vaid üheaastane vangistus ning kolmeaastane vangistus on eeskätt ette nähtud raskemate kuritegude jaoks. See ei

tähenda, et ühiskond peaks tolereerima loomade väärkohtlemist, kuid probleem ei ole niivõrd akuutne, et seda sellisel viisil hetkel lahendada. Arvestades ka asjaolu, et korduvaid rikkumisi esineb väga vähe ning ka olemasolevate meetmetega saab olukorda parandada.

Valdo Randpere uuris, et kui Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi esindaja märkis, et naaberriikide praktikat vaadates jõuti järeldusele, et meie karistused on võrdluses jäänud ebapiisavaks, siis kas see tähendab, et nendes riikides esineb loomade piinamise juhtumeid vähem, kuna karistus on seal kõrgem. Ta küsis sellega seoses, et kui meie karistusseadustikus teha see muudatus ja tõsta karistus kaheaastase vangistuse peale, siis kas on tõenäoline, et loomade julma kohtlemise juhtumeid esineb edaspidi vähem või mitte.

V. Randpere sõnas, et tema seisukohalt tõenäoliselt karmim karistus neid juhtumeid sel viisil ära ei hoia, kuna tähtis ei ole mitte karistuse raskus, vaid selle vältimatus. Seetõttu ta pigem nõustub Justiitsministeeriumi esindaja toodud selgitustega, et ka olemasolevaid seadusi järgides on võimalik saavutada paremaid tulemusi kui seni.

Pille Tammemägi sõnas, et sellega võib nõustuda, et ka olemasolev raamistik võimaldab teha rohkem paremate tulemuste saavutamiseks. Ta märkis, et õigusruum kujuneb meie ümber ja ühiskondlikud ootused muutuvad ajas. Tihti võrreldakse praktikaid ka teiste riikidega ning tuleb märkida, et nt Läti muutis hiljuti oma seaduses karistuse üheaastase pealt kolme ja nüüdseks juba viie aasta peale. Naaberriikides seega tõesti ei ole need karistused jäänud üheaastase vangistuse peale.

Katrin Tuula lisas, et ühiskond tajub nähtavasti loomade heaolu ja õigusi olulisemana kui varem. Samal ajal on karistuste ülemmäärad püsinud pikalt muutumatuna, mistõttu nüüd tajutakse seda ebaõiglust. Vaadates selles osas kohtulahendid on näha ka kohtu poolt väikest tendentsi, et määratakse ajas suuremaid karistusi. On olnud ka juhtumeid, kus on määratud maksimaalne karistus ehk üheaastane vangistus.

Andre Hanimägi kommenteeris, et on ühelt poolt nõus sellega, et ka olemasoleva seaduse alusel on võimalik karistuspraktikat muuta paremuse poole ja kujundada seda kohtus teisiti kui seni. Samas on hetkel keeruline seda praktikat kommenteerida, kuna ta ei ole neid juhtumeid analüüsinud, milliste tegude eest ja kuidas karistusi täpsemalt on määratud. Arvamuse kujundamiseks oleks see oluline informatsioon.

A. Hanimägi sõnas, et on teisalt nõus selle mõttega, et loomade julma kohtlemise eest määratavad karistused on ajale jalgu jäänud ning teema vajab kindlasti süvitsi analüüsi, et arvestada laiemalt ka teiste karistusseadustiku kuriteokosseisude karistustega ning säilitada tasakaal. Kuigi karistuste karmimaks muutmine ei pruugi iseenesest loomade piinamise juhtumeid vähendada, oleks tema hinnangul need muudatused siiski asjakohased, kuna saadaksid ka ühiskonnale olulise sõnumi.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart sõnas, et ei saa nõustuda osutusega, justkui oleks kolmeaastane karistus looma julma kohtlemise eest kuidagi ebaproportsionaalne, kui seda on toimepandud korduvalt või sellega on põhjustatud looma surm. Arvestades, et kui vaadata seda esile toodud võrdlust inimese kehalise väärkohtlemise paragrahviga, on seal korduvalt toime pandud teo eest määratud karistuseks kuni viieaastane vangistus. Seeläbi tundub kolmeaastane karistus looma julma kohtlemise paragrahvi puhul siiski proportsionaalne ja mõistlik, kuna selle muudatusettepaneku puhul räägitakse lausa looma surmast, mitte lihtsalt väärkohtlemisest.

Lisaks, ei saa nõustuda ka selle argumendiga, et kohus peaks justkui praktika paika panema, kuna tema seisukohalt teeb tihti kohus hoopis seaduseandja tegemata tööd ning see on probleem. Praktika peaks paika saama juba läbi selle, et seaduseandja võtab vastu sätted, mida on võimalik ka jõustada ja mille meetmed omavad preventiivset mõju. Ta nõustus, et eesmärk ei tohiks olla panna inimesi aastateks vanglasse, kuid oluline on eeskätt ennetus. Lisaks tõi näite, et zoofiilia teema puhul on reaalne ja tõsine probleem, kuna kõik teised Euroopa riigid on selle keelustanud ning Eesti on veel viimane riik, kus see probleemina esineb.

A. Kovalenko-Kõlvart tegi seejärel ettepaneku, et komisjon algataks tulenevalt kollektiivses pöördumises tehtud ettepanekutest vastava sisulise eelnõu. Ta märkis, et komisjoni liikmetel on kaalutlusruum, kuidas eelnõu täpsemalt sõnastada ning menetluse käigus on veel võimalik seda läbi arutelude ja muudatusettepanekute paremaks teha.

Valdo Randpere sõnas, et tema pooldab lahendusena pigem seda, et komisjon võiks saata kollektiivse pöördumise Vabariigi Valitsusele seisukoha kujundamiseks. Ta märkis, et kuna valitsus juba tegeleb nende teemadega, sh zoofiilia keelustamise küsimusega ning on koostanud VTK loomakaitseseaduse karistuste osas, siis võiks neid teemasid vaadata koos.

Andre Hanimägi sõnas, et on sisuliselt mõlema pakutud lahenduse poolt. Tema hinnangul võiks komisjon ka ise vastava eelnõu algatada, kuid sel juhul tuleks põhjalikumalt analüüsida ja kaaluda, kuidas pakutud karistuste ülemmäärad sobituks karistusseadustikku laiemalt. Arvestades, et eelnõu läbiks kolm lugemist, saaks menetluse käigus kaasata kõik vajalikud osapooled, sh arvestada Vabariigi Valitsuse seisukohtadega. A. Hanimägi märkis, et kui valitsus oleks teemat juba ise süvitsi analüüsinud, siis võiks teema jätta neile ja oodata vastavat eelnõu, kuid kuna ministeeriumi esindaja sõnul ei ole ettevalmistatud VTK raames karistusseadustiku muudatusi analüüsitud, on tema hinnangul lahendusena mõistlik ka see, et komisjon algatab ise eelnõu.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart nõustus eelkõneleja viimase kommentaariga ning sõnas, et tema hinnangul oleks see väga mõistlik, kui õiguskomisjon paralleelselt ministeeriumiga tegeleks karistusseadustiku muudatusega. Arvestades, et karistusseadustik kuulub õiguskomisjoni pädevusse. A. Kovalenko-Kõlvart rõhutas, et ka komisjoni poolt algatatud eelnõu puhul tuleb igal juhul küsida arvamust Vabariigi Valitsuselt. Selle menetluse käigus saab sõnastusi kooskõlastada.

Madis Timpson sõnas, et pooldab lahendusena saata pöördumine Vabariigi Valitsusele seisukoha kujundamiseks. Ta selgitas, et ei poolda kiireloomulisi seadusemuudatusi ning kuna valitsus tegeleb nende teemadega ja on ettevalmistanud VTK, on neil võimalik vaadata kogu teemat süsteemselt.

Stig Rästa sõnas, et pooldab samuti pöördumise Vabariigi Valitsusele saatmist, kuna tegu on ühiskonnas väga tähtsa ja emotsionaalse teemaga ning tema pigem ei suudaks praegu teha selles osas sellist otsustust.

Madis Timpson pani hääletusele Anastassia Kovalenko-Kõlvarti tehtud ettepaneku algatada pöördumises püstitatud probleemi lahendamiseks õiguskomisjoni poolt eelnõu (poolt 2: Andre Hanimägi, Anastassia Kovalenko-Kõlvart; vastu 3: Valdo Randpere, Stig Rästa, Madis Timpson; erapooletuid 0). Ettepanek ei leidnud toetust.

Esimees pani seejärel hääletusele ettepaneku edastada kollektiivses pöördumises esitatud ettepanek Vabariigi Valitsusele seisukoha kujundamiseks ja pöördumisele vastamiseks.

Otsustati:

2.1. Edastada ettepanek Vabariigi Valitsusele seisukoha kujundamiseks ja pöördumisele vastamiseks (poolt 4: Andre Hanimägi, Valdo Randpere, Stig Rästa, Madis Timpson; vastu 0; erapooletuid 1: Anastassia Kovalenko-Kõlvart).

3. Info ja muud küsimused

Muid küsimusi ei arutatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Madis Timpson
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Selena Eenmaa
protokollija